

Kaksitoista kotimaista: Nuoren opettajattaren varaventtiili

”Minä olen minä kenestäkään riippumatta.”

”Mitä sinä tuommoista luet? Tuo on niin vanha, että minä luin sen, kun olin nuori”, sanoi mummoni kun näki, että luin Hilja Valtosen esikoisromaanin *Nuoren opettajattaren varaventtiili*, joka julkaistiin ensikertaa vuonna 1926. Teos on lyhyt ja kevyt kertomus nuoresta savolaisesta naisesta, joka lähtee opettajaksi Pohjanmaalle, ja vaikka se onkin vanha, se on silti juuri sopivaa luettavaa kesäksi.

Romaanin päähenkilö on vasta valmistunut opettajatar Liisa Harju, joka muuttaa Savosta ”koulukaupungistaan” Pohjanmaalle, paikkaan jota hän nimittää Latomereksi. Siellä hän törmää vanhanaikaisiin ennakkoluuloihin ja tapoihinsa kangistuneihin ihmisiin. Liisa ei kumminkaan pelkää erottua joukosta ja laittaakin koko kylän päät pyörälle. Tapahtumat keskittyvät paitsi Liisan totutteluun Pohjanmaalaiseen kyläyhteisöön, myös kylän suhdraamaan ja päähenkilön omiin ihmissuhdekiemuroihin.

Kuten teoksen nimestä voi päätellä, se on kirjoitettu päiväkirjamuotoon. Usein päiväkirjamaiset romaanit voivat olla pitkästyttäviä tai ärsyttäviä niiden rajoitteisuuden takia, mutta tässä tapauksessa Valtosen onnistui kirjoittaa hyvin aidoltakin tuntuva päiväkirjapohdintaa Liisan varaventtiiliin. Teoksen kielessä huomasi joitain murre sanoja, ja itse päähenkilökin huomauttelee sanastollisia eroja oman Savon murteensa ja kyläläisten puheen välillä. Tämä lisää todentuntuisuutta ja samaistuttavuutta, sillä murteiden eroista puhutaan nykyäänkin usein.

Nuoren opettajattaren varaventtiili on niin romantiikkakeskeinen, että sitä helposti nimittää ns. ”hömppökirjaksi”. Kuitenkin tulee muistaa, että Hilja Valtosen syy kyseisen romaanin

kirjoittamiselle oli ärsyynnys miesopettajia kohtaan: näillä oli tuolloin paljon paremmat olot kuin naisopettajilla. Valtosen vanhemmat olivat kumpikin opettajia ja nämä olivat opettaneet tälle, että naisella on yhtä hyvät mahdollisuudet itsenäiseen elämään kuin miehelläkin – tämän vuoksi Liisa Harju onkin erittäin itsenäinen, eikä anna kenenkään komennella tai hyysätä häntä turhaan. *Nuoren opettajattaren varaventiili* esitteli suomalaisen kirjallisuuden modernin naiskuvan ja haastoi naisia miettimään omaa asemaansa, samalla viihdyttäen mielenkiintoisella kerronnallaan ja juonellaan.

Minun tietooni kyseinen teos päätyi Ylen Kirjasammon kautta, Kirjakoneen suosittelemana. Romaani oli täydellisen kevyt lukea kesäyön valossa, kun oli niin lämmin, etten saanut unta, ja nautin jokaisesta sivullisesta. Kuitenkin, jos *Nuoren opettajattaren varaventiili* ei houkuttele, voi jokainen silti löytää itselleen sopivaa lukemista Kirjakoneesta, ja suosittelenkin sen testaamista lämpimästi.

★: 5/5

Hilja Sisso 15E 17.6.2017

Hilja Valtonen. *Nuoren opettajattaren varaventiili*. Otava: 1926.

Kuva: https://fi.wikipedia.org/wiki/Nuoren_opettajattaren_varaventiili 17.6.2017